

1321
1713

О В К А В А Ђ А
ЗА НАУМ ВЕСЛИЕВСКИ "ОВЧАРОТ" ОД С. ЗЛАТАРИ

Со групата партизани на чело со Петре Пирuze - Мајски од планината Калојзана стасавме во доворот "Лажје" на Галичица. Тука денга видов поголема група партизани меѓу нив и неколку жени. Денга Мице ме позива и ми рече дека ме визаат во Штабот појдовне заедно, ми беше чудно да го видам партизанскиот штаб. Штабот беше настрана под сенка на неколку набови дрва. Штабот го сочинуваа: Свештарот, Овчарот, Мајски и Војводата. Застанах пред Штабот и почив да ме испитува Свештарот-уште со првите зборови видов дека има бугарски нагласан поинаку од нашиот дијалект. Од каде беше ти? Му рекох дека сум од с. Брајчино. Овде што не гледам сме тргнаа да се бориме против тиранијата, против фашистичкиот окупатор, ние сме членовани на покрети, борби, иски, тежкотии и страдања. Ние сме решиле ако треба за слободата и своите животи да

С Е К А В А Ђ А

ЗА НАУМ ВЕСЛИЕВСКИ "ОВЧАРОТ" ОД С. ЗЛАТАРИ

Р Е С Е Н С К О

Откако ги прифатив условите за останам дека јас сум согласен на се и уште првата вечер стидов во една акција со Коки и Гога од Брајчино преку Љубојно во Д. Дупени и обратно. Акцијата успешно ја изведов. Свештарот се согласи да останам во нивните редови и ми го дадов името на еден храбар борец кој погина а кој се викаше Саве. Овде кај нас нема право никој да прага од каде и каде бил, само ќе се обраќате со партизанското име, а војводата рече дека сум бидејќи пачен за во нивните редови. Овчарот се погледна во Мице а двајцата се насмеа и рекоа дека можам да одам во доворот и да ги прочитувам наредбите на старешините. Овчарот ми рече: "Дали знаеш ние овде како се поздравуваме"? Му рекох знам "со смрт на фашизмот" Пак се насмеа а јас ги поздравив со туѓински а заминав. Му се доближив на Коцо, тој ми одговараа младо дете, вчерта го местват детлото. Немам оружје имав една кама што ми ја даде Коки. Такви ками носеа бившите полкиски писари со кокарде на рамката.

Утре денга откако заедноне храна што ја донесе интендантот Стево мене ми беше чудно сите партизани се постројување и приемаа храна, а Штабот последен прима.

Овчарот ми рече да олим со Коцо каде се другарките да се собереме и да учиме партизански песни. Тој ден ја учевме песната "А бре Македонче", па "Денес над Македонија". За неколку дена научивме неколку песни. Денга Гоко од некој овчар донесе една француска

С Е Ќ А В А Њ А
ЗА НАУМ ВЕСЛИЕВСКИ "ОВЧАРОТ" ОД С.ЗЛАТАРИ

Со групата партизани на чело со Петре Пирузе -Мајски од планината Калојзана стасавме во логорот "Лопје" на Галичица.Тука дента видов поголема група партизани меѓу нив и неколку жени.Дента Мичо ме повика и ми рече дека ме викаат во Штабот појдовме заедно, ми беше чудно да го видам партизанскиот штаб.Штабот беше настрана под сенка на неколку дабови дрва.Штабот го сочинуваа:Свештарот,Овчарот,Мајски и Војводата.Застанав пред Штабот и почна да ме испитува Свештарот-уште со првите зборови видов дека има бугарски нагласак поинаку од нашиот дијалект.Од каде беше ти? Му реков дека сум од с.Брајчино.Овде што не гледаш сме тргнале да се бориме против тиранијата,против фашистичкиот окупатор,ние сме изложени на покрети, борби,маки,тешкотии и страдања.Ние сме решиле ако треба за слободата и своите животи да ги жртвуваме а ти дали си спремен сето тоа да го прифатиш?.Додека зборува Свештарот Овчарот и Војводата ме гледаат и прават сеир како ќе реагирам и како ќе одговорам.

Откако ги прифатив условите под кои треба да оставам дека јас сум согласен на се и уште првата вечер отидов во една акција со Коки и Гога од Брајчино преку Љубојно во Д.Дупени и обратно.Акцијата успешно ја изведов .Свештарот се согласи да останам во нивните редови и ми го дадоа името на еден храбар борец кој погина а кој се викаше Саве.Овде кај нас нема право никој да праша од каде и каде бил,само ќе се обраќате со партизанското име, а Војводата рече дека сум бил печен за во нивните редови.Овчарот се погледна во Мичо и двајцата се насмеа ми рекоа дека можам да одам во логорот и да ги почитувам наредбите на старешините.Овчарот ми рече:"Дали знаеш ние овде како се поздравуваме"?Му реков знам "со смрт на фашизмот" Пак се насмеа а јас ги поздравив со тупаница и заминав.Му се доближив на Кочо,тој ми одговараше младо дете,вечерта го местев леглото.Немав оружје имав една кама што ми ја даде Коки.Такви ками носеа бившите полициски писари со кокарда на рачката.

Утре дента откако зедевме храна што ја делеше интендантот Стево мене ми беше чудно сите партизани се постројуваме и примаеме храна, а Штабот последен прима.

Овчарот ми рече да одиме со Кочо каде се другарките да се собереме и да учиме партизански песни.Тој ден ја учевме песната "А бре Македонце", па "Денес над Македонија".За неколку дена научивме неколку песни.Дента Гоко од некој овчар донесе една француска

и Свештарот. Свештарот не пофали и му рече на Овчарот дека сме биле специјалисти за прибирање на огнено оружје. Овчарот ме гледа во очи се смешка и ми вели што ќе правиме сега ти се собра многу оружје, му реков дека оваа новата пушка ќе ја задржам за мене а исечената нека ја земи некој нов што нема оружје. Агрон имаше бојна пушка од порано така му ја дадов исечената француска на Овчарот а камата на еден ново-дојден борец Русе од Црвена вода. Отогаш се осекав способен и сигурен наоружан со добро и сигурно оружје, а додека ја носев исечената пушка просто се криев од народот кога влеговме во селата да не ме гледаат со каква ргосана сум кинисал да војувам. Меѓу останатите во одредот со облеката преставував упадлива фигура затоа што на главата имав шапка од грчки карафилак со каскет како бившите жандари облечен со англиска шарена мушама од шушкавец одпозади издадена како ранец. Насекаде по селата кога влегувавме очите им беа во мене-што е човекот? Исто така бевме патрола со Агрон и Стојан од с. Арбиново на бачило во Црвено Млаче-таму преспавме утредента се натоваривме во ранците сирење и урда на човекот му дадовме потврда дека за потребите на одредот Даме Груев зедовме толку сирење и урда-потпис Саве.

Додека беа Талијаните во с. Белчиште јас и Агрон одевме патрола дење низ село покрај зградата на талијаните. Пушките ни беа на раки окачени на ременот, така заминавме неколку тањани кои беа во дворот се гледаа во нас ништо не рекоа, ние си заминавме за с. Гркополе. Агрон беше помлад од мене но беше смело и храбро момче ми велеше дека сака со мене секаде да оди. Агрон за кратко време додека бевме во Дебарца замина со Коки во Малесија таму формираа одред Дримкол повеќе не се вратија заминаа во Дебар, мене ме учеше албански партизански песни на кои и сега се секавам да ги пеам иако не знам што се зборува.

Овчарот за секого поединечно се интересираше кој како ги врши задачите. Нас помладите не советуваше (кога имаше цигари) да се откажаме од пушење за сметка на постарите пушачи, јас и други така постапивме. За цело време додека бев во партизани не запалив цигари.

Јас во ранецот носев машинка за стрижење и чеканче и наковална за крпење на чевли, така да за мене немаше никогаш слободно време бидејќи вршев услуги на другарите.

Во с. Мраморец имаше сирачиња на Андон-малиот се викаше Ацко откако го пострижив се растрча во градината и донесе една торба сливи. Насекаде во селата си одржував врска со младите да ме снабдеваат со чутури, порции, раници и др. опрема, која им ја давав на тие што немаа. Есента по формирањето на Првата Македонско-косовска бригада една група од тројца бевме распоредени по куќи во с. Сливово

На домаќинот му помогнавме во колење на свињата, ја одравме, искадапивме а месото оделно го посолвивме, а домаќините се чудеа тие никогаш не приготвувале така пастрма, ќе ја заколеле одереле свињата месото со се сланина во каца го солеле и сечи топи кога ќе готват преку цела година. А овде има оделно топена маст, посебно чварки, посебно кртина, коски, солени и после чадено. Овчарот разбра од селаните ни рече што сте му правеле на човекот сте му ја средиле цела свиња. Му велам дека овие два дена додека бевме во Сливово се зафативме и му ја средивме свињата како што работиме кај нас. Овие овде и да имаат не знаат да си го приготват. Овчарот ме шофали дека за се ме бидува ја наполвивме тавата со цигер и ние каснавме.

Хорот на одредот Даме Груев кои го сочинуваа повеќето младинци ~~беше~~ и младинки беше секогаш единствен бучен на секаде по селата во Горна и Долна Дебарца се ореше од песна и ја пленеше селската младина нарочно машката младина. За кратко време Одредот се здоби со нови борци. Се сеќавам на Бошко Стефановски од с. Оздолене една група од с. Црвена Вода и од Ново Село а потоа од сите села пристигнуваа од Белчиште, Средоречје, Издеглавје, Слатини и др. Така се создадоа услови за формирање на прв Батаљон "Мирче Ацев" на Славеј Планина.

Додека престојувавме на планината Караорман Штабот на зоната му пушти абер на водачот на балистичката група кои се движеја на Струшко-Дебарскиот терен до нивниот водач Мал Меџаил. Еден ден околу пладне пристигна преку врската групата балисти на чело со Мал Меџаил. Нам на борците ни беше речено да бидеме прибрани на страна и групата преговарачи седнаа на чистина на требата. Групата на Меџаила 4-5 души беа сите наоружани со бојни пушки и бомби. Од наша страна преговарачи беа: Свештарот, Мајски, Овчарот, Гоце, Платник и Војводата. Темата ја водеше Свештарот настојуваше нашата борба да биде заедничка за истерување на окупаторот од нашата земја, пошто и тие се бореа против окупаторот. Меѓу другото, предлозите за спогодбата од страна на Меџаил му било неприфатливо што во нашите редови има жени тоа било апсурд за нив. Тогаш Меџаил рекол: "Јас имам аманет од татко ми со крава да не орам и со жена пушка да не правам." На ваков состанок не се можеше со ништо да се докажува колкава е улогата на жената во денешната НОБ. Потоа се поделија тие си заминаа во нивни правец према село Коцацак а ние за с. Црвена Вода.

Нашите старешини беа упорни во секојдневната активност на теренот по селата било да учествува Батаљонот во селата или преку курири или позадинци активисти, така за кусо време беа формирани месни комитети. Во селата секој месни комитет имаше закажана јавна

во случај да наиди наша патрола мора да ја знае јафката за секој месен комитет. На овој начин со ваква активност во околните села во Дебарца и Дримкол успевавме да прибираме оружје и нови борци.

Јосиф Јосифовски Свештарот беше силен говорник, едино упадливо за ова население беше неговиот говорен нагласок со Струмичко-Гевгелиски дијалект. Во селото Локов на селскиот митинг Свештарот го повикуваше народот со зборовите: "Од денеска ниту зрно жито, ни влакно волна да не му давате на окупаторот. Зашто тие што прават разни шпекулации и контрабанди на Ваша сметка ние ќе ги најдеме и во рогот на волот да се скријат, таквите ќе им суди народниот суд." Се што имате денеска дајте им на Вашите борци, вашите деца кои го зеле оружјето се кренаа да се борат за идеите на Илинденските дејци на Гоце Делчев, Даме Груев и ред други. Тие го посеале семето а сега е времето ние да го жнееме, да ги подржаме редовите на денешната борба."

А Мито Војводата им се обрати со зборовите: "Драги браќа еве како гледате сум ја фрлил мотиката и плугот, сум ги оставил жената и децата, а сум ја грабнал пушката заедно со моите поблиски од селово за да дадеме наш допринос во борбава за денешницава да го истераме душманот и тиранијата".

Од соседното село ~~Близи~~ Селце тој ден ни донесоа еден пушкомитролез чешка зброевка и неколку пушки. Со пушкомитролезот беше задолжен Стево беше одушевен и го гледаше како оците.

По капитулацијата на Италија нашиот Батаљон се најде за кусо време во град Кичево ги завзедовме касарните. Вечерта Батаљонот се подели во ударни групи од градот да ги пофати и доведе во касарните блиски соработници на италијанскиот окупатор.

Овчарот ми рече: "Ти Саве ќе бидеш во првата група на Добри и имате мештани за водич" беше Мито од Кичево. За извршување на задачите за моето добро држање Овчарот и Свештарот ме пофалија со писмена наредба што се читаше предстројот на единицата зошто го убив еден од тие што требаше да ги фатиме. Дента Овчарот ме задолжи со нов пушкомитролез Тањански и ме одреди со една десетина држевме стража на Централната електрична на влезот на градот. Со враќањето во Дебарца Овчарот со десетина ме одреди една недела да чуваме граница на Сатеска под с. Ботун да ја браниме слободната територија на Дебарца. За тоа време наиде едно момче со лека кола, се предаде бегал од Албанија. Патот беше ископан со препреки, со воловска запрега од другата страна на реката леката кола беше пратена во Главниот штаб во слободна Дебарца. Со влегувањето преку демаркационата граница на Бугарска територија во Македонија Батаљонот Мирче Ацев остана да логорува во близина на бугарскиот граничен пост Турле.

Овчарот ме постави на стража према постот. Кога дента најдоа бугарските војници према нас со еден раѓал беше покосен челниот падна мртов, а останалите се разбегаа. Батањот изврши покрет по планината Баба Сач и замина преку Демир Хисар и Поречието тоа беше крајот на Септември и почетокот на Октомври 1943 година.

Положбата беше доста тешка, врските со позадината скоро не постојеа. Се искачивме на баџилата под Солунска глава. Времето беше лошо со магла и дождови и овде Овчарот се разболе и мораше пак да се спуштиме во селата. Тука Овчарот и Планински меѓу себе имаа расправија. Овчарот беше да се влезе во селата да се води акција-борба и да се дојди до храна и тн. Бевме приморани од водениците селски над с. Крапа да земиме брашно па на влашките колиби-каде имаше ѓурна, тука месив две ѓурни леб и месо од овчарите да се нахрани нашиот Батањ.

Потоа со убрзани покрет без акција во Поречје и Демир Хисар се вративме во Преспа.

Во Преспа се сретнавме со Одредот Гоце Делчев и курири од Дебарца. Борците се одморија и нахранија и поново покрет низ Егејска Македонија и Албанските села па преку Галичица кај манастирот Свети Наум-Охрид, поново преку граница кај Поградец во Албанија бевме гости на тој терен неколку дена. Се вративме од кај с. Горна и Долна Белица во с. Вевчани-Струшко. Во последното албанско село имаше заробеници Италијани. Во муабет реков по талјански што биде со вас? двајцата заедно ми одговорија прашај го вашиот командант дали сакате ние двајцата да бидеме со вас. Му кажав на Овчарот се помисли и рече добро ама како ќе се разбереме? му реков дека јас и Танаско знаеме талијански ќе бидат меѓу нас и така нашите редови се здобија со уште два нови борци Талијани. Овие борци Дуси и Стефани беа борци Овчаровци во сите борби и покрети во Грција со трета и седма бригада до ослободувањето на Битола, потоа заминаа во Дивизијата Гарибалди на Сремски фронт и тука се губи секоја трага со талијаните Овчаровци.

Со враќањето во Дебарца беше дојдена Енглеската мисија донесоа оружје, опрема и нагазни мини-експлозивни и др. Се формира минерска група во таа група Овчарот ме одреди мене пушкомитролезот му го дадов на борците од одредот Гоце Делчев, а мене ми дадоа енглески шмајзер.

Во Декември групата минери од 6 борци замина од Дебарца со задача да го минираат германскиот воз Битола-Скопје.

Преку Крушевско и Прилепско стигнавме велешко преку врска од железничар Петре ни кажа дека германската композиција ќе иде од Битола за Скопје во 1 часот после полноќ. Акцијата беше успешно изведена на теренот испод Богомила. Со враќањето во Дебарца ни кажаа дека

бригадата замина за Грција преку Галичица, Пелистер и Кајмакчалан стигнавме во с. Ноти-Карацова под Кожуф планина. Предадовме извештај за успешната акција. Овчарот утредента не пофали и ме одреди во патрола со еден од бугарските војници да испитаме каква снага има на границата во с. Коњско и с. Хумата. Од еден кумурџија дознавме дека во постот во с. Коњско имаа донесено нови школарци фашизирани војници. Со враќањето му предадовме извештај дека дента по границата немаше никакви патроли. Овчарот ме одреди во една група ударна за да напаѓаме на постот во с. Коњско заедно со Пиперка и по завршената акција се повлековме на Грчка територија.

Овчарот ме одреди во групата делегати за I-виот младински конгрес во с. Фуштани-Егејска Македонија.

Потоа добив нова должност заменик политкомесар на чета.

Во фебруарскиот поход уште во тргнувањето од Ливадја дизертираа двајца наши. По преминот на Вардар во близина на Гуменце Овчарот ме одреди да бидам во заштитница рече: "Води сметка ако некој овде избега и бидеме привалени сите ќе настрадаме во Солунското поле равница." Од како го изминавме Вардар и патот имаше краток одмор. Штом единиците појдоа гледам еден се враќа назад го запрев и го прашав каде? Ми одговори: "Сајката си палам" тоа за мене ми беше нејасно со патрола го пратив до Овчарот со напомена дека е сумнителен-нешто зборува нејасно. Наредниот одмор по нашиот телефон ме викаат: "Саве напред" Отидов а Овчарот ме гледа и се смее ме праша за човекот што го спроведов, јас му објаснив, а Овчарот ми рече дека човекот сакал да го побара ножчето во секој случај е оправдано што си го спровел бидејќи не си го разбрал што ти кажува. Другарот беше од с. Коњско-Гевгелиско.

При заминување на реката Брегалница на мостот ситуацијата беше доста озбилна. Темпо и Апостолски од Овчарот бараа да си одреди сигурна ударна група за завземање на мостот.

Овчарот ми го даде селанецот кој ни беше водич и рече: "Ако на мостот ве заустават со стој во вис" ќе му одговорите со "своји" и да наступате без застој. Јас одев по селанецот по мене Пиперката, па Панде а по него Овчарот сите наоружани со автомати. Мостот беше совладан а стражата разоружана. Додека се завртив да ја совладаме стражата водичот ми побегна и се сокри во селото. Овчарот рече еве овие се мештани ќе ни го кажат правецот за с. Пресека. Така беше совладана стражата и мостот на Истибања. Така вешто, смело и успешно беа изведувани задачите во сите борби и покрети на теренот.

За нападот на градот Кратово беа вршени се можни ~~инкредити~~ подготовки како во исправноста на оружјето. Овчарот сакаше секој борец подробно да биде запознат со теренот, условите и сите можности што

треба да се применуваат во нашето партизанско војување.

Овчарот ме одреди во ударна група за влегување во градот. Групата беше од 5 борци со еден пушкомитролез и автомат. Уште ден порано задачата ја имавме разработено подробно, пошто имавме добиено план од градот. Со влегувањето во градот нашата група оди на својот задаток. По завршување на задатокот одиме на зборно место и се по планот се изведуваше.

Во мајската офанзива 1944 година Овчарот со Апостолски ни одред една десетина од с. Грилап НРС да земиме група водичи преку команда место за маневар на сите четири бригади. Но борбата со окупаторската бугарска војска почна пред пладне. Нашата група не стигна да влезе во селото. Во оваа борба Овчарот со две чети се проби низ обрачот на бугарите а нашата десетина остана со главнината на Трета бригада. Оваа битка беше на Станикин крст-Србија.

После нападот на Кратово со постојана борба со бугарската војска се движевме покрај бугарската граница во правец Власотинци НРС.

На 6 мај влеговме во с. Црноштица-босилеградско. На овој терен бевме опколени од сите страни од Бугарска војска и авијација. Беше одлучено од Главниот штаб да се врши јуриш и направи продор низ блокадата. Се одлучи Овчаровиот батаљон прв да јуриша. Сите стари доброволци на даден знак како стрела беше пробиена блокадата со успех и без жртви и се сторија услови да бидат извлечена цела главнина во тој правец. Смелоста, умешноста во секоја ситуација и борба на Овчарот му дополнуваше и успех. Овчарот не само со мене туку и со сите борци и старешини беше пристапен да влијае поверение, другарство, борбен дух и ведрина макар да беше и најтешка ситуација настојуваше секого да го опомени и охрабри и му укаже на наједноставен начин му помогне. Овчарот посебно се гордеше кога слушаше пофалби од Темпо и Апостолски за способноста на Овчаровци пред стројот во Трговиште во акцијата против четниците на Дража Михајловиќ кои велеле: "Пазите, пазите ови Овчаровци не дају мира на терену четниците Драже Михајловича".

Овчарот со Апостолски ме одредија со десетината да бидеме во заседа на Петрова Гора. Ова заседа мошне успешно ја изврши задачата, беше разбиена бугарската единица без жртви со голем плен на опрема и људство.

На свечаната прослава за време на првото заседание на Македонија нашиот батаљон беше почасна чета во хорот пред делегатите на АСНОМ. Овде се одделивме од Овчарот ние заминавме на Кожуф каде се формира 7-та бригада.

За нападот на рудниците во Прибиштип Овчарот ме одреди мене и Берто да бидеме ударна група минери-Овчарот рече : "Саве ти ќе бидеш одговорен, вашата задача е од големо значење, вие ќе треба да го погодите непријателот во главната жила, да се минира мелницата на рудата. Ќе земите работник да ви покаже каде е флотацијата и таму да се минира. Така беше извршена нашата задача, беше минирана флотацијата и рудникот за неколку месеци. - не беше способен да работи. (нападот беше во март 1944 год.)

Да се пишува и да се раскажува за ликот-карактерот, особините односот кон другарите борци и потчинети старешини за Наума Веслиевски-Овчарот - макар да изминало доста време преку 40 години она што ми останало во сеќавање ќе се потрудам барем приближно да набележам да послужи како допуна на останалите.

Овчарот како силуэта од бронза стои во моите мисли. Млад, снажен црнопурен-озбилен но често и насмеан, весел и пристапен за секого. Човек со умешна тактика, имаше надарена ѕвезда во односот и командовањето. Таквата тактика и однос Наумета-Овчарот го доведе до нивото да биди истакната фигура-револуционерска елита во Преспа и цела Југославија, посебно легенда во Преспа. Совесен другар и јунак познат во првите партизански акции-борби во Преспа 1942/43 год. кои се редеа во Западна Македонија во Дебарца, Малесија и Коначијата се знае против кого-против душманот на својот народ. За ликот за храброста на Овчарот не само ќе раскажуваат неговите другари-соброрци туку и народот и населенијата по селата. Во многу документи стојат признанија и од самиот непријател. Овчарот и неговиот батаљон Овчаровци беа популарни на секаде нарочно во легендарниот фебруарски поход од Кожуф до Козјак и понатака во составот на Трета ударна Македонска бригада.

Во батаљонот Овчаровци секој ден се издигаа и раѓа се нови и нови војно политички кадрови под директното учество и командовање се создадоа видни херои на Југославија.

Овчарот после ослободувањето во 1946 год. кога бев на служба во Штип ми се јави од Прибиштип. *ПРИБИШТИП*

Во 1947 год. кога бев на служба во Ресен Овчарот дојде од СССР а во исто време беше биран за претседател ми рече дека сака да го придружувам да посетиме некои села во Преспа. Бевме во Царев Двор, Дрмени, Подмочани, Крани, Љубојно и други успатни села каде одржа предавања во селата.

Вака накусо што ми останало во сеќавање после 45 години изминати за Наумета Веслиевски-Овчар од с. Златари Преспа . Податоците ги дава Митре Ангеловски-Саве од с. Брајчино-Преспа.

Митре Саве